فصلنامه رویکردهای پژوهشی نو در علوم مدیریت
Journal of New Research Approaches in Management Science
سال اول. شماره چهارم. بهار ۱۳۹۷، صص۴۷-۲۵ Vol 1. No 4. 2018, p 25-47
شماره شاپا (۲۵۸۸-۵۵۶۱) ISSN: (2588-5561)

ضرورت پیاده سازی زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر(XBRL) توسط شرکت‌های پذیرفته شده دربورس اوراق بهادار تهران؛در تهیه وارائه گزارشهای مالی

جمال محمدی*[۱]. علی خوزین[۲]
۱. گروه حسابداری، واحد علی آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی، علی آباد کتول، ایران
نویسنده مسئول khozain@yahoo.com
۲. گروه حسابداری، واحد علی آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی، علی آباد کتول، ایران

چکیده
زبان گزارشگری توسعه پذیر یک زبانی برای ارتباط الکترونیکی تجاری و مالی است که می‌تواند نحوه انتشاراطلاعات را مورد تغییر قرار دهد. ظهور فناوری اطلاعات و پیشرفت و گسترش آن سبب تحول و دگرگونی کسب و کارها شده است. امروزه تمامی اطلاعات کسب و کاردر قالب های مختلف **Excel**، **Word**، **HTML** یا **PDF** در سیستم های رایانه ای ذخیره شده است. عدم وجود قالب یکسان، باعث به وجود آمدن مشکلات زیادی در تعامل بین سیستم های کامپیوتری مختلف شده است. این مشکلات به ویژه در مورد نهادهای نظارتی که مستندات زیادی را از شرکت های مختلف دریافت می‌کنند جدی تر بوده و تبدیل قالب ها علاوه بر اینکه اتلاف هزینه و زمان زیادی به دنبال دارد، معمولا همراه با بروز خطا می‌باشد. به همین دلیل در دهه‌های اخیر زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر به شکلی گسترده از سوی نهادهای کسب و کارمختلف، پیاده سازی شده است. زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر، این فرصت را برای استفاده کنندگان فراهم می آورد که اطلاعات مورد نیاز خود را تنها از یک منبع تهیه کنند و برای دریافت اطلاعات مورد نیاز به منابع مختلف بی نیاز شوند. این زبان گزارشگری با ویژگیهایی که در اختیار کاربر قرار می‌دهد می‌تواند در صورت استفاده صحیح، نقش موثری درکاهش عدم تقارن اطلاعاتی را ایفا نماید.

واژه‌های کلیدی: زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر (**XBRL**)، صورت‌های مالی، اطلاعات مالی، گزارش‌های مالی

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

مقدمه

بازارهای تجاری و استفاده‌کنندگان اطلاعات تجاری به شرایطی احتیاج دارند تا شفافیت مراحل گزارشگری را افزایش دهند. زیرا امروزه گزارشگری تجاری با انبوهی از مشکلات مانند ناکارایی، تجزیه و تحلیل نامناسب، انتشار نا مناسب اطلاعات تجاری در بین استفاده کنندگان روبرو است. بنابراین دستیابی به یک سامانه گزارشگری تجاری مناسب برای حل این مسایل و ناکارایی ها بسیار مهم است. یکی از مهمترین ابزاری که می‌تواند این معضل را برطرف نماید و باعث ارائه اطلاعات با کیفیت وشفاف باشد، زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر است (محمدی و خوزین، ۱۳۹۶). زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر (**XBRL**)، یک زبان الکترونیکی اطلاعات مالی است که به هر یک از اقلام مالی و غیر مالی موجود در گزارش‌ها که در برگیرنده اطلاعات مفهومی اقلام و شرح معنای آنها هستند، به برچسب پیوست می‌گردد. چنین کاری موجب می‌گردد تا کامپیوترها قادر به خواندن گزارشهای مالی شوند؛ امری که در صورت ارسال این گزارشها در قالب‌های دیگر از جمله اسناد قابل حمل(**PDF**)، امکان حقیقت پذیر نبود. در حقیقت، زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر روش استانداردی را برای تهیه، انتشار، مبادله و استخراج داده ها از صورتهای مالی به صورت الکترونیکی و خودکار، فراهم می آورد. با توجه به کاهش عملیات دستی، زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر روش سریع تر و کم خطاتری را برای استفاده از اطلاعات مالی ارائه می‌کند. بدین ترتیب، انتظار می رود که زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر تأثیر گسترده ای را بر حوزه گزارشگری مالی داشته باشدو به عنوان یک زبان فراگیر و جدید، به جای روشهای سنتی مورد استفاده قرار گیرد (عرب مازار یزدی و جابری نسب، ۱۳۸۸).

عمده سازمان‌ها معتقدند که شفافیت اطلاعات مالی ارائه شده می‌تواند بسیاری از سرمایه گذاران و مشتریان را جذب نمایدو سبب بهبود وضعیت اقتصادی و رشد مالی سازمان شود. بنابر این زبان **XBRL** به عنوان زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر می تواند جهت انتشار اطلاعات مورد نظر مورد استفاده قرار گیرد و ضمناً اکثر شرکت‌ها با اجرای **XBRL** می‌توانند، هزینه‌های انتشار و تطابق اطلاعاتی خود را کاهش دهند و بدین وسیله مزایایی از سرمایه گذاران بالقوه کسب نمایند (باغومیان، ۱۳۹۲). امروزه سرعت تهیه، انتشار و قابلیت مقایسه اطلاعات به ویژه اطلاعات مالی از اهمیت بسیاری برخوردار است. استفاده کنندگان صورت‌های مالی به دنبال سریع ترین راه جهت دستیابی به نتایج مورد نظر در کم ترین زمان ممکن، با بالاترین دقت و شفافیت می‌باشند در این راستا شرکتها می‌توانند از **XBRL** به عنوان قالب جهانی با هدف افزایش کارایی و بهبود مسیر گزارش دهی استفاده نمایندو بدین وسیله کیفیت افشاگری مالی و انتشار اطلاعات خود را افزایش دهند و با بالابردن سطح اعتماد ناشی از شفافیت اطلاعات، سرمایه گذاران بیشتری را جذب نمایند (پاکروان، ۱۳۹۱). **XBRL** تنها زبان نشانه ای است که بسادگی خروجی سیستم‌های مالی را دریافت و از طریق رمزگذاری، داده ها را در فرمت های قابل خواندن توسط ماشین قرار می دهد (اسکو

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

و برزگر خاندوزی، ۱۳۹۱). این زبان گزارشگری تجاری با ویژگیهایی که در اختیار کاربر قرار می دهد، می‌تواند در صورت استفاده صحیح نقش موثری را در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی را ایفا کند (بزرگ اصل و ولی پور رکنی، ۱۳۸۵). بر اساس نظر محققان، **XBRL** رعایت استانداردهای حسابداری و مالی، کدبندی، انتشار و قابلیت ویرایش اطلاعات توسط استفاده کنندگان را به آسانی به همراه دارد. زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر می‌تواند توانایی سازمان‌ها و شرکت‌ها را جهت مقایسه خود با سایر سازمان‌ها و صنعت ها افزایش دهد، با استفاده از **XBRL** انعطاف پذیری اطلاعات شرکت‌ها برای آنالیز و تطابق فوری با مدل های مالی افزایش می‌یابد. لذا هر سازمانی جهت اجرای تکنولوژی و نوآوری جدید باید بسترهای پیاده سازی را بررسی و قابلیت های اجرای پروژه جدید را بیازماید تا بتواند از ریسک های مرتبط جلوگیری نماید. هر چند پیشرفت اینگونه نوآوری ها با سرعت انجام خواهد گرفت اما ضروری است که یکسری ملاحظات در نظر گرفته شود تا اجرا و پیاده سازی آن به بهترین شکل انجام گرفته و قابل بهبود و رشد در مراحل بعدی باشد (محمدی و خوزین، ۱۳۹۶). در بسیاری از کشورها، هنوز پیاده سازی **XBRL** به عنوان ضرورت در نظر گرفته نشده است. از این رو در سطح بین المللی مقایسه گزارشات و تحلیل‌ها را دچار مشکل خواهد کرد. در اجرای این نوآوری بسیاری از عوامل تاثیر گذار می‌باشد و بسیاری از محققین عواملی همچون محیطی، سازمانی و تکنولوژی را در اجرای این نوع نوآوری موثر می‌دانند (نیکبخت و گلکار، ۱۳۹۰). لذا ضروری است قبل از اجرای هر نوع نوآوری و تکنولوژی، محیط یک سازمان، فرهنگ، شرایط و حتی تجربیات قبل نیز سنجیده و قابلیت پیاده سازی بررسی گردد.

تاریخچه زبان توسعه پذیر گزارشگری مالی (XBRL)

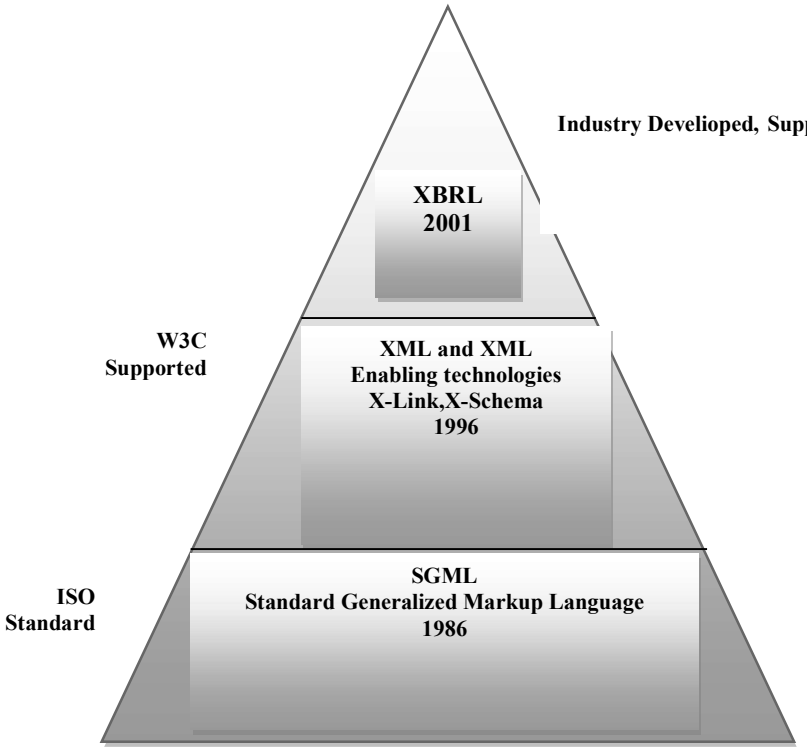
[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

تاریخچه زبان توسعه پذیر گزارشگری مالی (**XBRL**) به سال ۱۹۹۸ باز می گردد. در آوریل ۱۹۹۸ چارلز هافمن، حسابدار رسمی موسسه نایت ویل اند گریگوری در شهر تاکوهمای ایالت واشنگتن، **XML** را برای گزارشگری الکترونیکی اطلاعات مالی مورد بررسی قرار دارد، هافمن شروع به ایجاد نمونه های صورتهای مالی و برنامه های حسابرسی با استفاده از **XML** کرد. در جولای سال ۱۹۹۸، هافمن رئیس کار گروه فن آوری برتر **AICPA** را در جریان امکانات بالقوه **XML** قرار داد و **AICPA** را متقاعد به اهمیت این زبان جدید گزارشگری مالی نمود. این انجمن خواستار یک طرح تجاری برای گزارشات مالی مبتنی بر **XML** شد. که این پروژه **XFRML** نام داشت. این طرح تجاری در ژوئن ۱۹۹۹ آماده شد و در جولای همان سال اعضاء هیئت مدیره **AICPA** با اعطای بودجه برای پیشبرد این طرح موافقت نمودند. در آگوست ۱۹۹۹، ۱۲ شرکت به کمیته پشتیبانی این طرح پیوستند. اولین جلسه کمیته پشتیبانی **XFRML** در اکتبر ۱۹۹۹ صورت گرفت و در آوریل ۲۰۰۰ نام این کمیته از **XFRML** به **XBRL** تغییر یافت (بریتز و دیگران، ۲۰۰۸) و نظر محققان بسیاری را به خود جلب نمود. در سال ۲۰۰۰ انجمن حسابداران آمریکا پیشنهاد کرد کمیته ای جهت نظارت بر بکارگیری استاندارد گزارشگری در شرکت ها تشکیل گردد. ویرایش **XBRL** در سال ۲۰۰۰ اتفاق افتاد و اطلاعات برخی از شرکتها بصورت نمونه بر اساس آن تهیه شد تا قابلیتهای آن مشخص شود. از دسامبر سال ۲۰۰۱ که زبان **XBRL** بصورت یک راهکار تازه پیشنهادی مطرح شد، عملا در امر گزارشگری مالی شرکت‌ها مورد استفاده قرار گرفته است. شرکتهایی که داوطلب استفاده از این زبان بوده اند گزارش‌های مالی خود را در این قالب در سایت **EDGAR** در معرض استفاده قرار داده اند. برخی از این اطلاعات بصورت رایگان و مابقی با پرداخت مبالغ ناچیزی در اختیار استفاده کنندگان ذی نفع و علاقه مند به دریافت اطلاعات مالی شرکتها قرار می‌گیرد. پس از پذیرش اولیه، **XBRL** تلاش زیادی برای ایجاد رده بندی های عمومی تر از اطلاعات مالی برای استفاده در محیط این زبان انجام شد. نخستین متن پیشنهادی برای استاندارد بین المللی حسابداری، پس از ماهها تلاش سخت اعضاء، در آوریل ۲۰۰۲ انتشار یافت (فریور، ۱۳۸۶).

بورس نیویورک در دسامبر سال ۲۰۰۲ زبان استاندارد برای انتشار اطلاعات معاملات تصویب کرد و همچنین خواستار استفاده از این استاندارد برای دریافت گزارشات شرکتها و بکارگیری آن از سال ۲۰۰۵ الزامی شد. استفاده از این استاندارد در بورس نزدک از سال ۲۰۰۴ بصورت رسمی آغاز گردید. شایان ذکر است در سند استراتژی توسعه بازار سرمایه آمریکا برای سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۹ استفاده داده های استاندارد برچسب زده مانند **XBRL** به عنوان یکی از بندهای اساسی در نظر گرفته شده است. نمایه شماره ۱ سیر تحول تاریخ **XBRL** را نشان می‌دهد.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

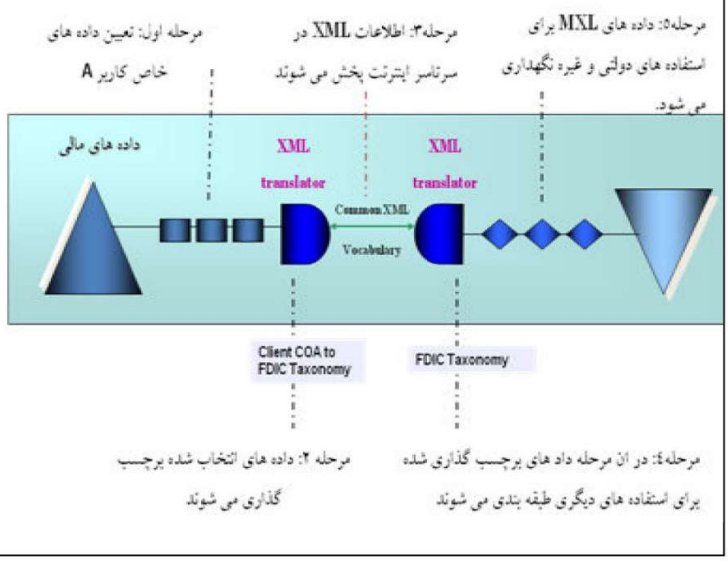
نمایه شماره ۱:روند پیدایش XBRL

این زبان گزارشگری تجاری با ویژگی‌های که در اختیار کاربر قرار می‌دهد می‌تواند در صورت استفاده صحیح نقش موثری را در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی ایفا کند (بزرگ اصل و ولی پور رکنی، ۱۳۸۵) نمایه شماره ۲ عملکرد **XML** و **XBRL** را نشان می دهد.

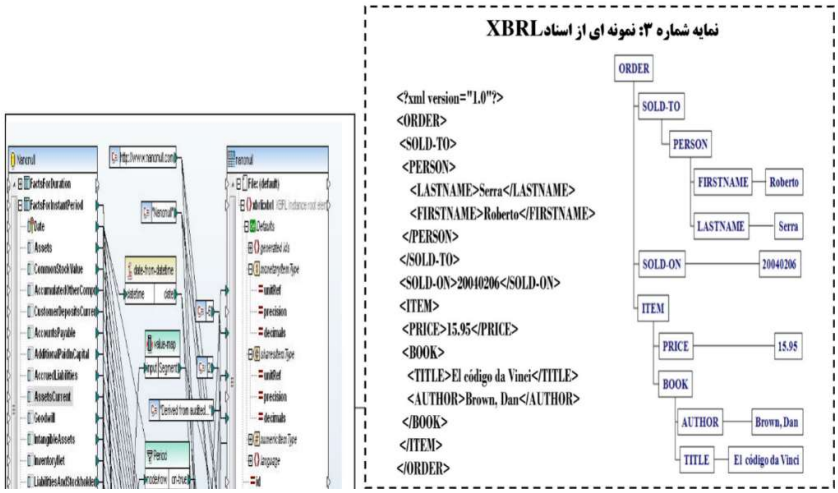
[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

نمایه شماره ۲: نحوه ی تبادل اطلاعات در XML

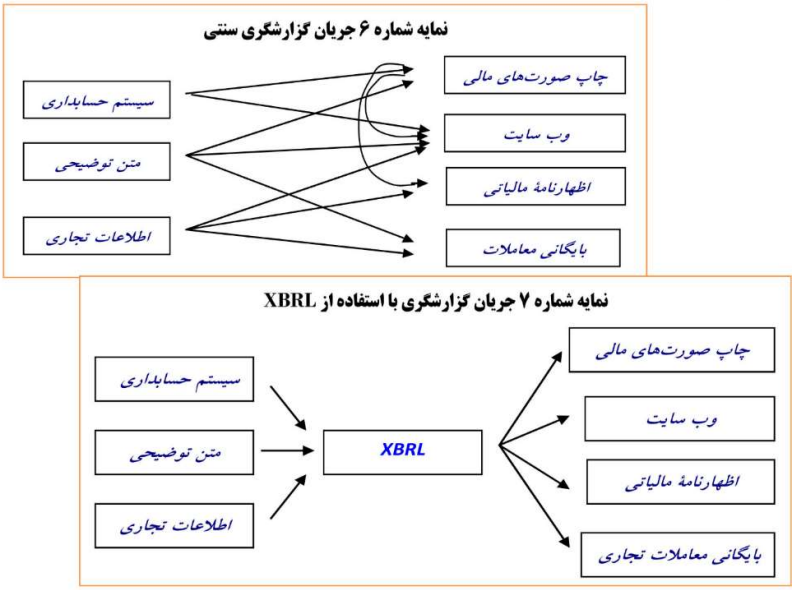

در این زبان ابتدا اطلاعات توسط تولید کننده رمز گذاری می شود و سپس یک موسسه رمزگذاری می‌شود و سپس یک موسسه رمز های مربوط را شناسایی و صحت اطلاعات را تایید می کند. در ایران **XBRL**چندان مورد استفاده قرار نگرفته است و شرکتها ملزم به ارائه اطلاعات از طریق اینترنت و **XBRL** نیستند از این، در این تحقیق یک وب سایت طراحی و گزارشات بصورت صحفات گسترده در این وب سایت قرار گرفتند و چون ابزار **XBltL** وجود ندارد، محقق عملکرد **XBlit L** را مشابه سازی نمود. بدین صورت که کدهایی را روی هر صحفه وب قرار داد و این کدها را در اختیار کاربران نیز گذاشت، و از انجایی که کاربر کد مربوطه را بر روی صحفه وب ها مشاهد می‌کرد، اعتمادی همچون **XBltL** را می یافت. نمایه شماره ۳ و ۴ این وب ونحوه ی نوشتن آن را به تصویر کشیده است.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

نمایه شماره ۷ و ۶ تفاوت اطلاعات ارائه شده از طریق **XBRL** و سسنتی گزارشگری (بدون **XBRL**) را نشان می دهد.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

زبان گزارشگری کسب و کار توسعه پذیر(XBRL)

نظر به اهمیت و فواید قابل توجه این سیستم گزارشگری است که رییس **SEC** از آن بعنوان «گزارشگری (داده های) تعاملی » یاد کرده و آنرا به عنوان آینده گزارشگری مالی معرفی می‌نماید. (**Enachi et al. 2015** ,). همراه با تحقیقات در رابطه با گزارشگری تجاری آنلاین، استفاده از زبان گزارشگری تجاری گسترشپذیر برای شکل دادن به اطلاعات تجاری به صورتی که برای درخواستهای گوناگون قابل استفاده باشد، متداول شده است (دیویس، کیویر و کلمنت، ۲۰۰۲). نظر به اهمیت و مزایای این نوع گزارشگری، کشورهای متعددی در دنیا استفاده از **XBRL** را شروع نموده‌اند (کشورهای چین، اسپانیا، بلژیک، هلند، هند، ژاپن، انگلستان و آمریکا). علاوه بر این سایر کشورها با تشکیل کارگروه‌های مربوطه، در حال پیاده‌سازی و تهیه زیرساخت‌های بکارگیری آن هستند (استرالیا، فرانسه، سوئد، فنلاند، امارات عربی). روند رو به رشد بکارگیری و استفاده از **XBRL** در دنیا نشانگر اینست که این روش به عنوان روش آتی در گزارشگری مالی محسوب شده و چه بسا موجب کنار گذاشتن روش‌های موجود برای گزارشگری مالی گردد. (محمدی و خوزین، ۱۳۹۶). زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر، یک سیستم گزارشگری مبتنی بر منبع باز است که برای تهیه و مبادله الکترونیکی گزارشهای بازرگانی در سراسر جهان ایجاد شده است. این زبان در کل درباره برچسب گذاری الکترونیکی داده ها است و آن را می توان با رمزینه مقایسه کرد. این برچسب‌های الکترونیکی این توانایی را به **XBRL** می دهند تا با استفاده از آنها به جستجو و کشف اطلاعات مورد نیاز بپردازد و از آنها برای مقایسه بین چندین شرکت و یا مقایسه میزان تولید واقعی دورن یک شرکت استفاده کند (بلفورد، ۲۰۰۰). این زبان، این فرصت را برای استفاده کنندگان فراهم می آورد که اطلاعات مورد نیاز خود را تنها از یک منبع تهیه کنند و برای دریافت اطلاعات مورد نیاز به منابع

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

مختلف بی نیاز شوند. این زبان در سرتاسر جهان مشترک بوده و امکان تغییر و پردازش اطلاعات نیز در آن میسر است. زبان گزارشگری کسب و کار توسعه پذیر، روند و شیوه جدید در گزارشگری مالی ارائه می‌کند و هدف از بکارگیری این زبان جدید در بازار سرمایه، گزارشدهی یکسانه صورت‌های مالی و کمک بیشتر به استفاده کنندگان از اطلاعات و صورت‌های مالی شرکت‌ها است (عبدالهی ومنزوی، ۱۳۹۰). **XBRL** مغایرتی با استانداردهای حسابداری ندارد و فرصتی را برای جهانی نمودن و بین المللی شدن بازارهای سرمایه ایجاد نموده و زمینه را برای ورود شرکت ها به بازار های بین المللی فراهم می‌سازد. **XBRL** تهیه کنندگان و استفاده، کنندگان داده های مالی را قادر می سازد تا از فرآیندهای دستی هزینه بر که به طور عموم شامل مقایسه زمان مصرف شده و جمع آوری و ثبت دوباره داده ها است، دوری کنند. آنها قادر می شوند به کمک نرم افزاری که اطلاعات را صحیح و معتبر می سازد، تلاش خود را بر تجزیه و تحلیل متمرکز سازند. به عنوان مثال پژوهشگران می توانند استخراج اطلاعات خاصی را که در گذشته ممکن بود ساعت ها به طول انجامد با **XBRL** در کسری از ثانیه انجام دهند. این منافع شامل همه آن کسانی است که داده های مؤسسه تجاری را دریافت می نمایند؛ یعنی شامل دولت ها، قانونگذاران، سازمانهای اقتصادی، بازارهای بورس، مؤسسات اطلاعات مالی و نظایر آن و کسانی که آنها را تهیه یا استفاده می نمایند (شامل حسابداران، حسابرسان، مدیران مؤسسه، تحلیلگران مالی، سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان (کردستانی و رحیمی، ۱۳۸۸).

برخی معتقدند که استفاده از زبان **XBRL** موجب یکنواخت شدن محتوای گزارش های مالی خواهد شد (ثقفی و همکاران، ۱۳۸۴). استفاده کنندگان اطلاعات تجاری با استفاده از **XBRL** نیازی به تبدیل اطلاعات تجاری از شکلی به شکل دیگر ندارند و این امر باعث افزایش سرعت گزارشگری می‌شود، اطلاعات و گزارشات قابل اتکاتر، کارآتر و قابل دسترس خواهد شد و ارائه صورت‌های مالی در سطح بین المللی را تسهیل می بخشد(شیپوریان و احمدی۱۳۸۸). **XBRL** کاربردی از زبان کامپیوتری **XML** و خاص گزارشگری مالی تجاری است که در حرفه مالی می‌تواند برای ورود اطلاعات به سیستم، از سوی منتشر کننده مورد استفاده قرار گیرد این راه کار، به شرکت ها این امکان را می دهد تا اطلاعات خود را به استفاده کنندگان به شکل استاندارد گزارش نمایند. در حقیقت به گفته بسیاری از صاحب نظران حرفه، **XBRL** چندین شکاف عمده در فرایند جمع آوری، طبقه بندی و گزارش اطلاعات مالی بین سیستم های تجاری را حذف و موجب بهبود فوق العاده ای در کیفیت اطلاعات می‌شود (میربلوک و انوشه، ۱۳۹۲).

ماموریت **XBRL** استاندارد کردن داده ها و به نوعی برچسب زدن و یک زبان کردن اطلاعات مالی است. هنگامی که اطلاعات استاندارد شوند و در رایانه قرار گیرند امکان استفاده از این اطلاعات برای مقاصد مختلف امکان پذیر است. در آینده نزدیک همه به سوی **XBRL** خواهند رفت، زیرا نخست این امکان فراهم می‌شود که یک بار داده ها وارد شوند، اما به دفعات استفاده شوند همچنین **XBRL** مزیت‌های دیگری همچون افزایش دقت، فراهم آمدن امکان تحلیل گری بهتر و آسان تر، کاهش هزینه‌ها،

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

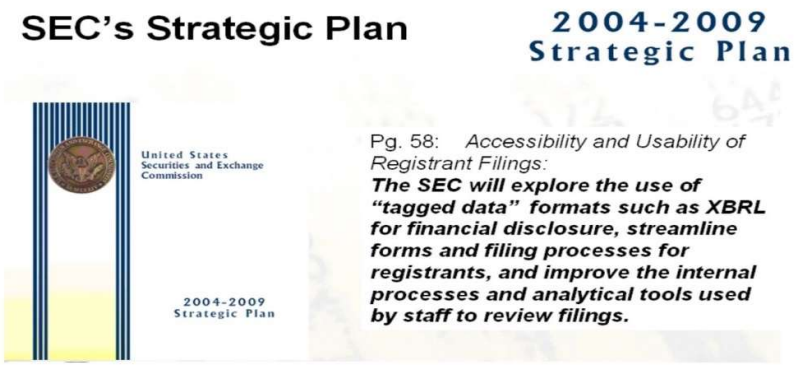
افزایش سرعت و یکپارچه سازی اطلاعات در سطح جهانی را به دنبال دارد. هنر **XBRL** این است که با استاندارد سازی بین محتوا و متن یا زمینه هماهنگی ایجاد نماید. هنگامی که اطلاعات کد گذاری می شود و براساس استانداردهای بین المللی طبقه بندی می شود، این اطلاعات برای تمام دنیا قابل فهم و دسترس است و امکان حضور سرمایه گذاران خارجی را در بازار فراهم خواهد کرد. پیوستن به **IFRS** به عنوان پیش نیاز استقرار **XBRL** مطرح است (پوریانسب و اسکندری، ۱۳۹۲). همانند استانداردهای حسابداری که مدیران مالی را هدایت می‌کنند که چگونه معاملات تجاری را حسابداری و اطلاعات مالی را گزارش نمایند، استانداردهای **XBRL** مدیران را هدایت می‌کنند که چگونه اطلاعات مالی را به صورت استاندارد و الکترونیکی گزارش کنند (کاپزولی، ۲۰۰۷). **XBRL** ایجاد شد تا به عنوان یک استاندارد گزارشگری شرکت‌ها در اینترنت عمل نماید (برگرون، ۲۰۰۳، بوریتز و نو، ۲۰۰۳). **XBRL** یک رویکرد استاندارد جهانی است که تبادل اطلاعات کسب و کار و بخصوص گزارشگری مالی را در سراسر جهان متحول ساخته و پیاده سازی و پذیرش زبان گزارشگری کسب و کار توسعه پذیر، در سطح جهانی از سوی کشورهای مختلف به سرعت رو به افزایش است (پوریا نسب و اسکندری، ۱۳۹۲). به عنوان مثال، در دسامبر ۲۰۰۲ در بورس نیویورک تصویب شد که از زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر برای انتشار اطلاعات استفاده شود و همچنین از این استاندارد برای دریافت گزارشات شرکت ها استفاده شود و انطباق با ان از سال ۲۰۰۵ الزامی می باشد. استفاده از این استاندارد در بورس از سال ۲۰۰۴ به صورت رسمی آغاز گردید (باقریان کاسگری، ۱۳۸۶). شایان ذکر است، در سند استراتژی توسعه بازار سرمایه آمریکا برای سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۹ استفاده از داده‌های استاندارد مانند **XBRL** به عنوان یکی از بندهای اساسی در نظر گرفته شده است.

برنامه راهبردی کمیسیون بورس و اوراق بهادار(SEC)

صفحه ۵۸: قابلیت دسترسی و استفاده برای پرونده تهیه کنندگان

SEC استفاده از قالب بندی "داده های ضمیمه شده" از قبیل XBRL را برای افشای مالی، ساده کردن فرم ها و روند تکمیل، تهیه و بهبود فرآیندهای داخلی و ابزارهای تحلیلی مورد استفاده توسط کارکنان برای مرور تکمیل پرونده ها مورد بررسی قرار می دهد.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

شکل ۱ : استفاده از استاندارد XBRL به عنوان یکی از بندهای اساسی در سند استراتژی

در اکتبر ۲۰۰۴ بورس های اروپایی تصویب کرد که از سال ۲۰۰۵ استفاده از فرمت استاندارد در انتشار گزارشات شرکت ها اجباری شود. در این راستا بودجه ۱. ۲ میلیون دلاری در کنسرسیوم اروپا برای بستر سازی و بکارگیری استاندارد نظام مالی با هدف برقراری امکان نظارت دقیق تر بر شرکتها تصویب شد. امروزه این استاندارد کلیه بسترهای مالی شامل اطلاعات مربوط شرکتها، گزارشات هیات مدیره، گزارشات حسابداری و حسابرسی، اطلاعات معاملات، سهامداران و مجامع و سایر اطلاعات کارگزاران و بازارگردانان، اطلاعات سرمایه گزاری ها، اطلاعات بانکی، وپس انداز و اطلاعات بیمه ای را پوشش می دهد. بکارگیری این استاندارد به سرعت در اروپا در حال گسترش است. اهمیت استفاده از این استاندارد بحدی است که انجمن حسابداران رسمی امریکا (**AICPA**) برای سالهای متوالی به دلیل انعطاف پذیری، راحتی استفاده و به موقع بودن گزارشگری مالی در قالب زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر آن را در فهرست ۱۰ فناوری برتر خود قرار داده است. این در حالی است که با توجه به رسواییهای مالی سالهای اخیر و در پی آن تصویب قوانین و مقررات سخت گیرانه تر از سوی مقامهای ذیصلاح، محیطی ایجاد شده است که در آن می توان کیفیت اطلاعات را از طریق به کارگیری زبان گزارشگری گری تجاری توسعه پذیر بهبود بخشید. (**Baldwin and Trinkle,2011**) برای مثال، اگر انرون (**Enron**) صورتهای مالی خود را با استفاده از زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر منتشر می کرد، تشخیص اینکه ارقام گزارش شده مربوط به درامدها، جریانهای نقدی عملیاتی، سود و نرخهای رشد شرکت با میانگین های صنعت مربوط تناسبی نداشتند برای مقام های ذیصلاح راحت تر می شد و کمیسیون بورس و اوراق بهادار (**SEC**) می‌توانست با دادن هشدارهای لازم به ذینفعان، روند بازرسی انحرافهای مشاهده شده را سرعت دهد. (**McNamar, 2003**)

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

ضرورت به کارگیری زبان گزارشگری توسعه پذیر

بسیاری از افراد نیازمند تمرکز بر اطلاعات خاص شرکت ها می باشند که بر مبنای مقررات و قوانین و استانداردهای حسابداری و گزارشگری مالی تنظیم و بسط داده شده باشند. بسیاری از گزارش های مالی و تجزیه تحلیل های مربوطه صرفاً کپی می باشند و هیچ قالب مشخص و منسجمی ندارند از این رو قابلیت مقایسه ندارند و اعتماد به شفافیت و دقت اطلاعات کاهش پیدامی کند. جهت افزایش اعتماد به اطلاعات منتشر شده و استفاده بهینه کاربران، گزارشگری مالی نیازمند قالب های خاصی جهت انتظار اطلاعات می‌باشد. زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر قالب های خاصی را ارائه می دهد که به واسطه آن بسیاری از موارد اشاره شده رفع خواهد شد. اطلاعات منتشر شده از این طریق قابلیت مقایسه دارند و از سختی پیچیدگی در آن ها کاسته خواهد شد. با به کارگیری تکنولوژی ها و ابداعات جدید، سازمان ها قادر خواهند بود از نیروی انسانی خود جهت تحلیل، گزینش و پردازش اطلاعات به جای کاربری صرف ثبت حسابداری و فعالیت های سنتی زمان بر استفاده نمایند و بدین ترتیب کیفیت گزارش‌های ارائه شده و نیروی انسانی خود را بالاتر برند. زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر، شرکتها را قادر خواهد ساخت که اشتباهات احتمالی خود را کاهش دهد و به میزان حداکثری از استانداردهای گزارشگری بهره گیرد. به همین دلیل امروزه بکار گیری این زبان گزارشگری مالی یک ضروت برای شرکتها تلقی می گردد.

مزایای استفاده از XBRL

۱- امکان انتقال اطلاعات به شکل زنده

۲- استفاده از رده بندی واحد اطلاعاتی و حذف مشکلات مفاهیم اطلاعات

۳- امکان دسترسی ارقام توسط کاربر

۴- افزایش قابلیت مقایسه گزارش های مالی

۵- قابلیت تطابق با پهنه وسیعی از نیازمندیهای متفاوت

۶-دسترسی سریع به انواع اطلاعات موجود در طبقه بندی های تعریف شده

۷- امکان ذخیره سازی داده ها توسط دریافت کننده و انجام عملیات محاسباتی بعدی روی آن ها

۸- امکان داد و ستد اطلاعات مالی بین سیستم های مختلف

۹- امکان استفاده از نرم افزارهای هوشمند تحلیلگر مالی مبتنی بر دریافت مستقیم اطلاعات از شرکت ها توسعه پذیر و منعطف است (محمدی و خوزین، ۱۳۹۶).

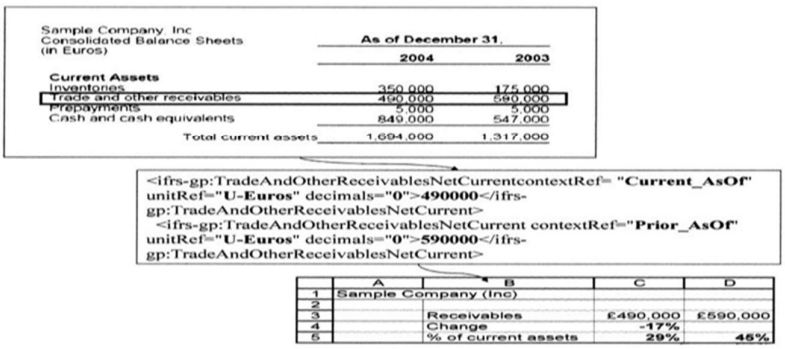
نحوه بکارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر در عملیات حسابداری

XBRL توسط انجمن حسابداران رسمی امریکا (**AICPA**) منحصراًبرای گزارشگری مالی طراحی شده است. این انجمن در همه جوانب از **XBRL**، به منظور جمع آوری، انتقال و تحلیل داده ها استفاده کرده

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

است و پیش بینی می شود که **XBRL** بخشی از دفتر کل شرکت گردد. **XBRL** اگرچه در چند سال گذشته در حاشیه بوده اما اکنون توسط هیات استانداردهای بین المللی حسابداری (**(IASB)**) حمایت و پشتیبانی می‌شود. امروزه این زبان در ایالات متحده به اوج خود رسیده است. با رشد استفاده از **XBRL** فرصت توسعه خدمات اطمینان بخش توسط حسابداری ایجاد می شود. هنگام ورود اطلاعات مالی به کمک **XBRL**، هریک از اطلاعات به صورت نشانه‌هایی، علامت گذاری می‌شوند به عنوان مثال نمونه‌ای از دارائیهای جاری در ترازنامه یک شرکت فرضی در نمایه شماره ۵ زیر ارائه می شود.

شکل ۵: نحوه بکارگیری XBRL در عملیات حسابداری

الزامات امنیت در خدمات گزارشگری مالی

در خدمات گزارشگری مالی تحت **XBRL** در خصوص تبادل پیامهایی کدگذاری شده باید ساز و کاری فراهم شود که الزامات اولیه امنیت برآورد گردد. برای نمونه، گیرنده پیام باید قادر باشد که از صحت پیام اطمینان یابد، پیام را به صورت محرمانه دریافت و هویت فرستنده را تعیین کند و همچنین ویژگیهای امنیتی خاصی برای ارزیابی چگونگی انتقال الکترونیکی و قابل اعتماد و قابل اتکا بودن پیام های کد گذاری شده باید فراهم شود.

نمایشگر زیر این الزامات را بطور خلاصه بیان می کند (عرب مازار یزدی، ۱۳۸۸):

الزامات امنیت	شـــــرح
محرمانه بودن	زمانی که فرستنده اسناد **XBRL** و **XARL** را از طریق اینترنت به گیرنده انتقال می دهد، اسناد محرمانه باقی می ماند. به عبارت دیگر اسناد **XBRL** و **XARL** دقیقا به همان صورت که توسط فرستنده منتقل شده، توسط گیرنده مورد نظر دریافت شده و اسناد تغییر داده نمی شوند.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

تایید اعتبار	زمانی که اسناد **XBRL** و **XARL** توسط کاربر با سیستم دریافت می شود، فرستنده و گیرنده همان کسانی هستند که ادعا می کنند.
عدم انکار	زمانی که اسناد **XBRL** و **XARL** ارسال می شود، فرستنده و گیرنده بعدا نمی‌توانند ارسال و دریافت اسناد را انکار کنند.
مجوز (کنترل دسترسی)	فقط کاربران دارای مجوز قادر خواهند بود که به اسناد **XBRL** و **XARL** دسترسی داشته باشند.
مدیریت کلید	رمزگذاری با استفاده از کلیدهای رمز خصوصی و عمومی برای رمزدار کردن انتقال اطلاعات و نگهداری محرمانه اطلاعات منتقل شده مورد استفاده قرار می گیرد.
ردیابی های حسابرسی	ردیابی های حسابرس مجموعه ای از سوابق رویدادهای مرتبط با دسترسی و فعالیت های کاربر است که مسئولیت پاسخ گویی کاربر را از طریق ارزیابی فعالیتهای کاربر افزایش می دهد. و همچنین رویدادهای سیستم را بررسی و مزاحم های سیستم را شناسایی می کند.

زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر و استاندارد های حسابداری

بسیاری از تهیه کنندگان و استفاده کنندگان اطلاعات مالی درباره این که آیا**XBRL** ، اطلاعات تعریف شده توسط اصول حسابداری پذیرفته همگانی را به کار می برد و آن را به صورت علائم و نشانه گذاری به برنامه می‌دهد یا اینکه**XBRL**، اصول حسابداری پذیرفته همگانی را توسعه می دهد، با ابهام روبرو هستند. زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر، بسط اصول حسابداری پذیرفته همگانی محسوب نمی شود، اما گزارش‌های مالی شرکتها را مطابق با اصول حسابداری پذیرفته همگانی، ارائه می کند. در کل، **XBRL** اثری اساسی و مهم روی فرآیند استاندارد گذاری دارد و استانداردها کمتر از گذشته به صورت ساختار سنتی ارائه می‌شوند و بیشتر درباره ارائه حقایق تجاری بحث می شود. اینکه **XBRL** سریعتر و ارزان تر اطلاعات مالی را مقایسه و گزارش می‌کند، بدین دلیل نیست که **XBRL**اساس و زیر بنای حسابداری و طبقه بندی های حسابداری را تغییر می‌دهد. برخی فکر می‌کنند که **XBRL** استانداردهای جدید حسابداری را صورت بندی می‌کند، اما واقع چنین نیست. **XBRL** به طور الکترونیکی جنبه های مشخصی از استانداردهای حسابداری موجود را در بردارد تا این استانداردها در قالب سازمانی برای اشخاص و برنامه‌های رایانه ای قابل درک است. **XBRL** مفاهیم گزارشگری مالی یا حسابداری مالی را تعریف نمی‌کند بلکه مفاهیم موجود حسابداری را به طور الکترونیکی در بردارد. **XBRL** با تهیه صورتهای مالی الکترونیکی به بهبود گزارشگری معطوف است. در بلند مدت**XBRL** باید تغییرات گزارشگری مالی را آسان کند. البته این تغییرات را بازار اعمال می کند نه **XBRL**. زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر،

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

نمودار استاندارد از حسابهایی نیست که در سازمانها استفاده می شوند. بلکه روشی است برای تطبیق اطلاعات استفاده شده داخلی با اقلام عمومی در خارج از سازمان، که برای دستیابی به قابلیت مقایسه، استفاده می شود. گفتنی است که **XBRL** افشای اطلاعات اضافی و میزان کامل بودن افشای انها راتعیین نمی‌کند بلکه هبات استانداردهای حسابداری مالی، هیات استانداردهای حسابداری بین المللی، وسایر سازمانهای وضع کننده اصول حسابداری می توانند تصمیم بگیرند یا قضاوت کنند که یک سازمان باید در چه مواردی را در صورتهای مالی افشا کند. افشا گری ها را فقط کاربر در **XBRL** مشخص می کند. در واقع **XBRL** علاوه بر سازگاری با اصول و مفاهیم حسابداری، قادر است از عهده بسیاری از ناکارایی ها و حجم زیاد کار سیستم گزارشگری امروزی برآید (اسکو وبرزگر خاندوزی، ۱۳۹۱).

سطوح پذیرش XBRL

گارنر و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهش خود ۴نوع مختلف از پذیرندگان **XBRL**را تعریف نموده اند که شامل ناپذیرنده، کم پذیرنده، پذیره ی متوسط و پذیرنده ی بالا است. به طور کلی شرکت ها، سطح پذیرش را بر اساس هزینه ها و منافع حاصل از هر سطح انتخاب می کنند. ناپذیرندگان شرکت‌هایی هستند که به هیچ وجه برای هیچ هدفی از **XBRL** استفاده نمی‌کنند. کم پذیرندگان از **XBRL** برای اهداف نظارتی و یا شریک تجاری استفاده می کنند، اما تبدیل داده‌های خود به **XBRL** را برون سپاری می‌کنند. پذیرندگان متوسط آندسته از شرکت‌هایی هستند که تبدیل داده های مالی به **XBRL** را به صورت داخلی انجام داده و از اطلاعات مالی با فرمت **XBRL** تنها برای مقاصد خارجی استفاده می‌کنند. در نهایت، پذیرندگان بالا، داده های خود را به صورت داخلی به **XBRL** تبدیل نموده و از آن برای اهداف داخلی و خارجی استفاده می کنند. نگاره های یک و دو در زیر به ترتیب سطوح مختلف پذیرش **XBRL** و مزایا و معایب هر سطح پذیرش را به طور خلاصه ارائه نموده است:

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

نگاره (۱): سطوح مختلف XBRL

	عدم پذیرش	پذیرش کم	پذیرش متوسط	پذیرش بالا
تبدیل داده ها به **XBRL**	عدم تبدیل داده ها	برون سپاری	اجرا شده به صورت داخلی	اجرا شده به صورت داخلی
استفاده خارجی از **XBRL**	عدم استفاده خارجی	استفاده جهت پاسخگویی به نیاز های نظارتی یا شرکای تجاری	استفاده جهت پاسخگویی به نیازهای نظارتی یا شرکای تجاری	استفاده جهت پاسخگویی به نیاز های نظارتی یا شرکای تجاری
استفاده داخلی از **XBRL**	عدم استفاده داخلی	عدم استفاده داخلی	عدم استفاده داخلی	استفاده داخلی

نگاره (۲): خلاصه مزایا و معایب سطوح مختلف XBRL

سطوح پذیرش	مزایا	معایب
عدم پذیرش	به تخصص **XBRL** داخلی نیاز ندارد به سرمایه گذاری نیاز ندارد بدون نیاز به مهارت و تخصص اضافی اطلاعات گزارشگری مالی می تواند سریعتر تکمیل و از زمان کارکنان کمتر از سطوح دیگر استفاده شود.	از دست دادن هرگونه مزیت احتمالی استفاده از **XBRL**
پذیرش کم	به تخصص **XBRL** داخلی نیاز ندارد به سرمایه گذاری نیاز ندارد منحنی یادگیری نسبت به پذیرش متوسط و بالا است اطلاعات گزارشگری مالی می تواند سریعتر تکمیل از زمان کارکنان کمتر از پذیرش متوسط و بالا استفاده شود.	نیازمند استخدام یک فروشنده برای تبدیل داده است نیازمند برخی سطوح تخصصی **XBRL**داخلی برای بررسی کار فروشنده است ممکن است هزینه تهیه گزارش های خارجی را افزایش دهد
پذیرش متوسط	حفظ کنترل و روند تبدیل پایین تر سطح سرمایه گذاری	نیازمند سرمایه گذاری در نرم افزار و سخت افزار برای تبدیل است.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

	پایین ترین سطح تخصص **XBRL** مورد نیاز است	نیازمند برخی سطوح تخصص **XBRL** داخلی است
پذیرش بالا	حفظ کنترل و روند تبدیل انتقال آسان تر داده های مالی داخلی کاهش احتمالی هزینه کل	نیازمند بالاترین سطح سرمایه گذاری در نرم افزار و سخت افزار برای تبدیل است. نیازمند بالترین سطح تخصص **XBRL** داخلی است

ناپذیرندگان:

نیازی به استفاده از **XBRL** توسط شریک تجاری یا سازمان نظارتی نمی بینند. با عدم پذیرش، این شرکت ها از هزینه های مالی در ارتباط با تبدیل **XBRL** جلوگیری کرده و همچنین از هرگونه مزایای احتمالی در ارتباط با استفاده از **XBRL** چشم پوشی نموده اند. نمونه ناپذیرندگان شامل شرکت های خصوصی و یا شرکت های واقع در کشورهای بدون حکم قانونی برای **XBRL** می‌باشد (نوجوان، محمدی وفیل سرایی، ۱۳۹۵).

کم پذیرندگان:

با انتخاب برون سپاری تبدیل داده ها به فرمت **XBRL**، کم پذیرندگان نیاز به تغییر قابل توجه سیستم‌های اطلاعاتی خود و پذیرش **XBRL** برای استفاده داخلی را از بین برده اند. سازمان ها اغلب پذیرش کم را انتخاب می کنند، زیرا آنها تصور می کنند برون سپاری ارزان تر است و نیاز به تخصص داخلی برای برچسب زدن **XBRL** ندارد.

برون سپاری تبدیل داده ها به فرمت **XBRL** به طور معمول از مراحل زیر تشکیل شده است:

۱. شرکت یک فروشنده تعیین می کند.

۲. شرکت صورتهای مالی خود را به فروشنده تسلیم می کند.

۳. فروشنده صورتهای مالی را به **XBRL** تبدیل می کند.

۴. یک مدیر در شرکت صورتهای مالی تبدیل شده به **XBRL** توسط فروشنده را جهت اطمینان از صحت و کامل بودن بررسی می کند.

فرآیند برون سپاری معمولا به طور متوسط سه تا چهار ماه طول می کشد تا تکمیل شود. اگرچه روش برن سپاری به سازمان امکان انتقال کار تبدیل به یک شرکت دیگر را می دهد، اما مدیران باید دارای دانش لازم برای بررسی صحت و کامل بودن صورتهای مالی تبدیل شده به **XBRL** باشند. یکی از مزایای برون

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

سپاری تبدیل، این است که میزان زمان صرف شده می تواند به طور قابل توجهی نسبت به زمانی که تبدیل داده ها از طریق فرایند های داخلی انجام می شود، کاهش یابد.

پذیرندگان متوسط

پذیرندگان متوسط، سیستم های مالی فعلی حفظ کرده و داده های مالی خود را از طریق فرآیندهای داخلی، برای برآورده ساختن الزامات قانونی و یا شریک تجاری به فرمت **XBRL** تبدیل می‌کنند. این سطح پذیرش نشان دهنده پایین ترین سطح سرمایه گذاری برای تبدیل داخلی **XBRL** می‌باشد. پذیرندگان متوسط میزان زیادی پول و زمان برای تبدیل صورتهای مالی خود صرف می کنند، اما آن ها از **XBRL** برای مقاصد داخلی استفاده نمی کنند و به این ترتیب ممکن است به طور کامل از مزایای بهره‌وری از **XBRL** برخوردار نشوند. آن ها با انجام تبدیل، قادر به حفظ کنترل بر فرآیند تبدیل صورتهای مالی خود هستند، اما **XBRL** هنوز به طور کامل در سیستم حسابداری مالی گنجانده نشده است.

پذیرندگان بالا

پذیرندگان بالا امکان برخورداری از مزایای کامل پذیرش **XBRL** را دارند. با پذیرش بالا، کنترل کامل بر فرآیند تبدیل را حفظ کرده، یک انتقال آسان از داده های مالی داخلی انجام داده و امکان تحقق بخشیدن به کاهش هزینه های کل گزارش را دارا هستند. جان استنشال(۲۰۰۷)، یک مورد که در آن روش پذیرش بالا، ۲۵٪ در زمان و هزینه گزارشگری مالی، صرفه جویی کرده را استناد کرده است. پذیرندگان بالا ممکن است همچنین از **XBRL** به صورت داخلی برای برخی مقاصد استفاده نمایند. یکی از اشکالات ممکن برای پذیرش بالا این است که پذیرندگان باید سطح بالایی از تخصص را دارا باشند و همچنین در سخت افزار و نرم افزارهای لازم برای تبدیل داده های مالی به **XBRL** سرمایه گذاری نمایند. در بررسی آنلاینی که توسط گارنر و همکاران، با هدف اندازه گیری سطح پذیرش **XBRL** از شرکت‌های فعال در سراسر مناطق مختلف جهان و از صنایع مختلف صورت گرفت، نتایج زیر حاصل گردید:

نگاره (۳): سطوح پذیرش شرکت کنندگان در نظرسنجی

سطح پذیرش	تعداد	درصد
عدم پذیرش	۲۵	۲۶٪ .۳
پذیرش کم	۲۵	۲۶٪ .۳
پذیرش متوسط	۱۷	۱۸٪ .۹
پذیرش بالا	۲۷	۲۸٪ .۴

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

همانطور که نگاره ۳ نشان می دهد، اکثریت اندکی از سازمان ها ناپذیرنده (۳. ٪۲۶) یا کم پذیرنده (۳. ٪۲۶) **XBRL** هستند. تقریبا ۱۹٪ از شرکت ها پذیرندگان متوسط(۹. ٪۱۸)و (۴. ٪۲۸) پذیرندگان بالا هستند. این نتایج نشان می دهد که شرکت ها در درجه اول از یکی از دو استراتژی پذیرش: ۱)برون سپاری تبدیل**XBRL** و یا ۲) تبدیل به **XBRL** داخلی و استفاده از آن برای مقاصد داخلی و خارجی، استفاده می کنند (نوجوان، محمدی وفیل سرایی، ۱۳۹۵).

نتیجه گیری:

گزارشگری مالی به عنوان نتیجه نهایی سیستمهای اطلاعاتی حسابداری برای استفاده کنندگان از اطلاعات مالی ازجهت ارایه وضعیت مالی و پاسخگویی و نیز در نقش مباشرت مدیریت، مهم تلقی می‌شود. پیشرفت‌های سریع در رایانه و فناوری اطلاعات، روشهای کسب وکار و روش انتشار اطلاعات را متحول نموده است و سازمانها درتلاشند تا اطلاعات مالی را طوری ارایه نمایند تا امکان دسترسی کاربران به اطلاعات و امکان تبادل مؤثرو به موقع اطلاعات بین تهیه کنندگان و ذینفعان افزایش یابد. زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر (**XBRL**) اطلاعات مالی را با روشی استاندارد شده در زمینه تهیه، انتشار و تبادل اطلاعات مالی ارایه می کند. بنابراین **XBRL**زبانی مبتنی بر **XML**است که برای ارتباط الکترونیکی داده‌های تجاری است. این دو زبان توسعه پذیر هستند بدین معنی که در تاریخهای بعد از طراحی به سهولت می‌توان ترکیبهای جدید را به آن افزود. زبان **XBRL** در واقع اقتباس حرفه مالی از برای گزارشگری مالی است. در **XBRL**به تمام داده های مالی برچسب هایی زده می شود که آنها را به عنوان دارایی، بدهی، سرمایه، سود و غیره ازهم متمایزمی سازد. بر این اساس کاربران می توانند به آسانی، داده ها راهمراه با برچسب هایی مثل وجوه نقد استخراج یا تغییرشکل دهند و به کمک نرم افزارهای کاربردی تحلیلی، تجزیه وتحلیل کنند(**Enachi et al. , 2015**) گزارشگری مالی توسعه پذیر**XBRL**، انقلاب جدیدی در زنجیره عرضه اطلاعات ایجاد نموده است و هدف از به کار گیری این زبان جدید در بازار سرمایه، گزارشدهی یکسان صورت های مالی و کمک بیشتر و استفاده‌کنندگان از اطلاعات و صورت‌های مالی است. همچنین ایکس بی آر ال منافع عمده ای را در همه مراحل تجزیه و تحلیل و گزارشگری تجاری ارایه می کند. این منافع، شامل کاهش بهای تمام شده، سرعت عمل، عملیات خودکار، اعتمادبخشی و بررسی دقیق تر داده ها، بهبودتهیه کنندگان و استفاده، فرآیندها، تجزیه و تحلیل پیشرفته، کیفیت بالاتر اطلاعات و تصمیم گیری استفاده کنندگان داده های مالی را قادر می‌سازد تا از فرآیندهای دستی هزینه بر که به طور عموم شامل مقایسه زمان مصرف شده و جمع آوری و ثبت دوباره داده ها است، دوری کنند.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

پیشنهادات:

امروزه زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر (**XBRL**) به‌عنوان یک انقلاب در گزارشگری مالی تلقی می‌شود که باعث کاهش هزینه تولید، کاهش میزان خطا و دسترسی سریع‌تر و آسان‌تر به اطلاعات و افزایش ویژگی کیفی مربوط بودن اطلاعات جهت استفاده تولیدکنندگان و استفاده‌کنندگان از اطلاعات صورت‌های مالی می‌شود. لذا استفاده از **XBRL** اکنون برای تمامی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران امری ضروری می‌باشد. بنابراین به مدیران شرکتهای بورسی پیشنهاد می شود تا با آشنایی بیشتر با سیستم گزارشگری توسعه پذیر مالی و مزایای حاصل از به کارگیری آن، همگام با تحولات جهانی در حوزه گزارشگری مالی، استراتژی های مناسبی را جهت به کارگیری این فناوری اتخاذ نمایند.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

فهرست منابع و مآخذ

ـ اسکو، وحیدو عابدین برزگر خاندوزی. (۱۳۹۱). "نقش زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر **XBRL** در حرفه حسابداری. همایش منطقه ای حسابداری در عصر فناوری اطلاعات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مینودشت، اردیبهشت۹۱.

ـ باغومیان، رافیک. (۱۳۹۲). "تاثیر زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر بر حرفه حسابرسی"، مجله حسابرس، شماره ۶۸، صص:۵۶-۶۶.

ـ باقریان کاسگری، عباس. (۱۳۸۶). " بورس الکترونیک، استانداردها و شبکه‌های هوشمند نظارتی"، ماهنامه بورس، شماره ۶۱، ۶۱-۴۰.

ـ بزرگ اصل، موسی و ولی پوررکنی، (۱۳۸۵). "آشنایی با مفاهیم و کاربرد زبان گزارشگری تجاری گسترش پذیر"، فصلنامه حسابدار رسمی، شماره ۸و۹.

ـ پوریانسب، امیر و اسکندری، مجید. (۱۳۹۲). " **XBRL** زبان یکپارچه اطلاعات مالی در فضای گسترده جهانی"، فصلنامه بازار و سرمایه، شماره ۳۳ و ۳۴، ۴۸-۴۶.

ـ پاکروان، لقمان. (۱۳۹۱). "حسابرسی درزبان گزارشگری مالی توسعه پذیر"، روزنامه دنیای اقتصاد، شماره۲۷۴۷، هشتم مهرماه صفحه۲۲.

ـ ثقفی، علی؛عرب مازار یزدی، محمد ورافیک باغومیان. (۱۳۸۴). "گزارشگری مالی در اینترنت و وضعیت آن در ایران"، فصلنامه مطالعات حسابداری، شماره ۱۰ و ۱۱صص:۱۲۷-۱۵۶.

ـ شیپوریان، سعید و احمدی، محمدرضا. (۱۳۸۸). " **XBRL** ضرورتی برای حسابداری و آینده گزارشگری مالی"، فصلنامه حسابداری و مدیریت مالی، شماره ۱، ۵۶-۳۸.

ـ عبدالهی، علی و طاهره منزوی. (۱۳۹۰). "شناسایی و الویت‌بندی سناریوهای پیاده‌سازی زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر در بازار سرمایه ایران "، فصلنامه بورس اوراق بهادار، سال چهارم، شماره ۱۴، صص:۲۱۹-۲۰۳.

ـ عرب مازار یزدی، محمد. و حسنی آذر، الهام". (۱۳۸۵). "امنیت در خدمات گزارشگری مالی مبتنی بر **XBRL** "، ماهنامه حسابدار، شماره۱۷۸.

ـ عرب مازاریزدی، محمدو بهروز جابری نسب. (۱۳۸۸). "ایکس بی آرال، انقلاب گزارشگری مالی در دهه اخیر"، مجله حسابدار، شماره ۲۰۳، سال۲۳، ماه اردیبهشت، صص: ۴۰-۴۸.

ـ فریور لیلان، فیروز. (۱۳۸۶). "بررسی عوامل کمک کننده به حسابرسی در محیط زبان گزارشگری مالی قابل توسعه**XBRL**"پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی.

ـ کردستانی غلامرضا و مصطفی رحیمی. (۱۳۸۸). "حسابرسی مستمر و زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر"، فصلنامه حسابدار رسمی، شماره ۸، زمستان، ص ص ۱۱۳-۱۰۴.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

ـ میربلوک، فرهاد و انوشه، مهدیه. (۱۳۹۲). "جهانی شدن بورس تهران از جاده **XBRL** می‌گذرد"، ماهنامه بورس، شماره ۱۰۴و۱۰۵، ۶۱-۶۰.

ـ محمدی، جمال وعلی خوزین. (۱۳۹۶). "اولویت بندی عوامل مؤثر بر به کارگیری زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر (**XBRL**) به روش**AHP** وتاثیر آن درتسهیل امر حسابرسی". فصلنامه دانش حسابرسی، شماره ۶۹، صص:۲۳۱-۲۶۰.

ـ محمدی، جمال وعلی خوزین. (۱۳۹۶ب). " بررسی نقش زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر (**XBRL**) بر بهبود کیفیت گزارشگری مالی و افزایش شفافیت مالی و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی"، فصلنامه پژوهش حسابداری، شماره ۲۶ پاییز۹۶صص ۴۱-۵۹.

ـ محمدی، جمال وعلی خوزین. (۱۳۹۶ج). "نقش زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر (**XBRL**)در حسابداری"، فصلنامه پژوهشنامه مطالعات راهبردی علوم انسانی و اسلامی، شماره ۸، صص:۱۱-۳۰

ـ محمدی، جمال وعلی خوزین. (۱۳۹۶د). " بررسی نقش زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر (**XBRL**) بعنوان یک تکنولوژی اطلاعاتی نوین در بهبود حاکمیت شرکتی"، فصلنامه پژوهشهای جدید در مدیریت و حسابداری، شماره ۲۴، صص: ۱۲۹-۱۳۹.

ـ نوجوان، مهناز؛ محمدی، مهدی ومهدی فیل سرایی. (۱۳۹۵). "بررسی ابعاد زبان گزارشگری (**XBRL**)و سطوح پذیرش آن "، فصلنامه پژوهش حسابداری، شماره ۲۲ صص۱-۱۵.

ـ نیکبخت، محمدرضا و گلکار، راحله". (۱۳۹۰). "بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش زبان توسعه پذیر گزارشگری مالی در شرکت ملی پتروشیمی ایران و شرکتهای تابعه. " فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی شماره ۶۶.

__ Bergeron (2003) , Essentials of XBRL. Financial reporting in the 21st Centary , Wiley, Hoboken, N. J .

__ Baldwin. A, Trinkle. Brad S, (2011), "The Impact of XBRL: A Delphi Investigation ", The International Journal of Digital Accounting Research, Vol. 11, pp. 1-24.

__ Belford, T. (2000). "A Whole New Web Language",CA Magazine, Vol. 133: 6, Pg.

__ Boritz , J. E and W. G No, (2003a). Business reporting with XML. XBRL (Extensible Business Reporting Languagel). The Internet Encyclopedia , john wiley, New York.

__ Capozzoli E. A. (2007). “The impact of XBRL on the oil and gaz industry”, oil IT journal.

__ Depietro R, Wiarda E, Fleischer M. (1990). The context for change: organization, technology, and environment. In L. G. Tornatzky, M. Fleischer, The processes of technological Innovation.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

__ Enachi, Mihaela and And one, Ioan I. (2015). The progress of XBRL in Europe – projects, users and prospects. Procedia Economics and Finance 20. 185 – 192.

__ Garner, Dana, Henderson, Dave, Sheets, Steven D,Trinkle, Brad. (2013). "The Different Levels of XBRL Adoption", Management Accounting Quarterly, Vol. 14. No. 20.

__ John Stantial , (2007) , "ROI on XBRL", Journal of Accountancy, pp. 32-35.

__ McNamar R. T. (2003). , New Technology Can Help Avoid ASecond Enron, Regulation, 26 (3), 62-67, 2003.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]